

Θεία Αποκάλυψη

Από OrthodoxWiki

Θεία Αποκάλυψη ή απλώς *Αποκάλυψη*, ονομάζεται στη ορθόδοξη θεολογία *"οι ενέργειες του Θεού, μέσω των οποίων γνωστοποιεί στα λογικά δημιουργήματα, τα μυστήρια της υπάρξεως, της φύσεως και των βουλών Αυτού κατά το μέτρο της πεπερασμένης διάνοιας αυτών"*^[1], ως *"εστί η αγνοουμένη αληθεία θεόθεν φανέρωσις"*^[2]. Με άλλα λόγια θα λέγαμε πως είναι *"η δημιουργία, η φανέρωση της θείας δόξας, η πορεία της κτίσης προς την τελείωση, η ενδημία του άσαρκου Λόγου και η εναθρώπησή του, πάντοτε κατά το σχέδιο της Θείας οικονομίας"*^[3]. Η φανέρωση αυτή μπορεί να εκδηλωθεί είτε αμέσως, είτε εμμέσως δια της φυσικής Θείας Αποκάλυψης, είτε δια λογικών οργάνων εκλεγμένων από τον Θεό. Η Θεία Αποκάλυψη στον άνθρωπο εμφανίζεται σε δύο μορφές. Την *Φυσική Θεία Αποκάλυψη*, που είναι παλαιoτάτη και την *Υπερφυσική Θεία Αποκάλυψη*, η οποία ενεργείται μέσα από έκτακτα γεγονότα, όπως τα γεγονότα της Βίβλου. Επίσης διενεργείται μέσω κομιστών, όπως οι προφήτες, οι Απόστολοι, οι Άγιοι. Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να τονιστεί ότι τόσο η *"φυσική αποκάλυψη"*, όσο και η *"υπερφυσική αποκάλυψη"* δεν μπορούν να διαχωριστούν ολοκληρωτικά. Μία τέτοια διάσπαση είναι εφεύρημα της σχολαστικής θεολογίας. Η σχέση των δύο αυτών αποκαλύψεων είναι δυναμική, *"ώστε να μην εκλαμβάνονται σα δύο επάλληλα στρώματα"*^[4]. Έτσι *"η φυσική αποκάλυψη είναι η συνολική δυναμικότητα του ανθρώπου ως προς την αντιληπτική του ικανότητα, ενώ υπερφυσική η άκτιστη και ζωοποιός ενέργεια του Θεού που απευθύνεται στον άνθρωπο"*^[5]. Η φυσική αποκάλυψη αποτελεί τη στοιχειώδη δεκτικότητα του ανθρώπου, η οποία εντοπίζεται στην κατ'εικόνα δημιουργία του και την ανταπόκρισή του στην παροχή της γνωστικής θείας ενέργειας^[6]. Όπως μας επισημαίνει και ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής *"...η φυσική αποκάλυψη είναι η ίδια η δεκτικότητα των λογικών όντων και η υπερφυσική η αλήθεια που απολυτρώνει και θεώνει. Και οι δύο πάνε μαζί, οργανικά δεμένες, αναντικατάστατες"*^[7].

Κατά την Ορθόδοξη Εκκλησία, η αποκάλυψη του Θεού δόθηκε πλήρως κατά την Πεντηκοστή, με την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία, *"αφού την ημέρα της Πεντηκοστής οι Απόστολοι*

ωδηγήθηκαν εις πάσαν την αλήθειαν υπό του Παρακλήτου Πνεύματος, ως υπεσχέθη εις αυτούς ο Κύριος"^[8]. Έκτοτε, φορείς αυτής της αποκάλυψης, είναι οι άγιοι της Εκκλησίας, ιδιαίτερα οι θεούμενοι, οι οποίοι βιώνουν τη *Θεία Αποκάλυψη* ως εμπειρία ζωής. Εξ' αυτού του γεγονότος, προκύπτει η Ορθόδοξη θέση, ότι η αποκάλυψη του Θεού είναι η εμπειρία των αγίων, η οποία αποτελεί την Ιερά Παράδοση της Εκκλησίας. Η *αποκάλυψη του Θεού*, διατυπώνεται από την Εκκλησία και τους θεουμένους ανθρώπους Αυτής, με διαφόρους τρόπους, όπως με τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, με τα εγκεκριμένα από Οικουμενικές Συνόδους κείμενα των πατέρων, με την Αγία Γραφή, την *Υμνολογία της Εκκλησίας*, τα *Λειτουργικά κείμενα*. Τα ανωτέρω, θεωρούνται θεόπνευστα, επειδή περιέχουν *Θεία Αποκάλυψη*, αλλά αλαθήτως αποφαίνονται μόνο οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η αλλοτρίωση της ανθρώπινης ύπαρξης "*με την πτώση σημαίνει αμαύρωση και διαστροφή της θείας γνώσεως στην φυσική και την υπερφυσική σχέση και όχι μόνο άρση της υπερφυσικής*"^[9].

Η κατανόηση υπό το πρίσμα της "*Θείας Αποκαλύψεως*" κρύβει ένα σημαντικό θεολογικό ζήτημα, κατά το οποίο ενυπάρχει σαφής δογματική διαφοροποίηση από την δυτική θεολογία. Όπως προαναφέρθηκε αποκάλυψη είναι η φανέρωση του Θεού στην κτίση. Έτσι λόγω της ριζικής διαφοράς μεταξύ δημιουργού και δημιουργήματος, η Αποκάλυψη, οι θεοφάνειες δηλαδή, είναι τελικά αυτές που οικοδομούν τη σχέση μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων και η οποία κατανοείται κατά μέθεξη του δευτέρου και θεογνωσία^[10] (δηλαδή του σταδίου τελειώσεως). Η ριζική διαφορά τελικά μεταξύ πατερικής και δυτικής θεολογίας ανακύπτει ακριβώς εδώ. Ο Θεός στην ορθόδοξη παράδοση επειδή είναι ακατάληπτος ως προς την ουσία Του γίνεται καταληπτός ως προς τις ενέργειές του και αυτό το έργο συντελείται δια μέσου των θεοφανειών, αφού τελικά αυτές (οι ενέργειες) γίνονται ο κρίκος και η γέφυρα που συνδέουν τη θεότητα με την κτίση^[11]. Έτσι η Αποκάλυψη κατανοείται σωστά μόνο υπό το πρίσμα των διαρκών θεοφανειών στην κτίση και την ιστορία, αποβαίνοντας κάτι ιστορικό, δυναμικό και ζωντανό^[12], ενώ οι ενέργειες αυτές νοούνται πάντα ως κάτι άκτιστο (ανόμοιο από τη κτίση) και στις οποίες ο άνθρωπος μετέχει κατά θεογνωσία και εμπειρία και όχι με τις μάτια της ορατής κτίσης.

Η Θεία Αποκάλυψη κατά τον Άγιο

Συμεών το Νέο Θεολόγο

Ο Θεός αποκαλύπτει τον Εαυτό Του και γενικά όλα τα μυστήρια της Βασιλείας Του στην ψυχή τού ανθρώπου. Η λογική και αθάνατη ψυχή είναι μία. Και αυτή η ψυχή «*πάσα αίσθησις ἐστίν, εν εαυτή δηλαδή πάσας εί τινες εισίν έχουσα*»^[13]. Όλες οι αισθήσεις της ψυχής είναι μία και εκεί γίνεται αυτή η φανέρωση τού Θεού. Έτσι ο ένας Θεός «*τη μια και λογική ψυχή δι' αποκαλύψεως οφθήσεται, παν αγαθόν ταύτη αποκαλύπτεται και δια πασών τών ταύτης αισθήσεων ομού εν τω αυτώ οράται τούτο αυτή, βλέπεται και ακούεται, και γλυκαίνει το γευστικόν και το οσφραντικόν ευωδιάζει, ψηλαφάται, γνωρίζεται, λαλεί και λαλείται, γινώσκει, επιγινώσκεται και ό,τι γινώσκει νοείται*»^[14]. Ο Θεός, επομένως, αποκαλύπτει «*παν αγαθόν*» στην ψυχή τού ανθρώπου, φανερώνει όλα τα μυστήρια της Βασιλείας Του και ο άνθρωπος αποκτά υπαρξιακή γνώση και εμπειρία τού Θεού. Και εκείνος που ορά τον Θεό γνωρίζει καλά «*ότι ορά τούτον ο Θεός*»^[15]. Η Αποκάλυψη, κατά την διδασκαλία τού αγίου Συμεών, ταυτίζεται και συνδέεται με την έλλαμψη. Και αυτή η έλλαμψη γίνεται δια τού Αγίου Πνεύματος. Ο Προφήτης «*δια της τού Πνεύματος ελλάμψεως ήτοι αποκαλύψεως τον Κύριον ημών πάντως και Υιόν τού Θεού*» επιγινώσκει, «*και δια της εξ αυτού υπηχήσεως αύθις τα περί της οικονομίας αυτού*» διδάσκεται, «*οιονεί την περί αυτού διδασκαλίαν ην εκείθεν*» μαθαίνει «*ιδιοποιησάμενος*»^[16]. Γι' αυτό πρέπει να τονιστεί, ότι η πλήρης Αποκάλυψη των αληθειών της Πίστεως δόθηκε την ημέρα της Πεντηκοστής στους Αγίους Αποστόλους.

Το παρόν είναι τμήμα σειράς άρθρων

Εισαγωγή

στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό

Ιερά Παράδοση

Αγία Γραφή
Το σύμβολο της Πίστεως
Οικουμενικές Σύνοδοι
Πατέρες της Εκκλησίας
Θεία Λειτουργία
Κανόνες
Εικόνες

Η Αγία Τριάδα

Θεός Πατήρ
Ιησούς Χριστός
Το Άγιο Πνεύμα

Η Εκκλησία

Θεία Αποκάλυψη

Εκκλησιολογία
Ιστορία
Ιερά Μυστήρια
Η Ζωή στην Εκκλησία

Σημαντικές μορφές

Θεοτόκος
Απόστολοι
Τάξη των Προφητών
Αποστολικοί Πατέρες
Απολογητές
Εκκλησιαστικοί Πατέρες
Άγιοι

Η Αποκάλυψη στον άνθρωπο αποκαλείτε έλλαμψη και θεωρία. Και αυτή η θεωρία προσπορίζει στον άνθρωπο την αληθινή γνώση τού Θεού. Όλες οι εσωτερικές πνευματικές αισθήσεις αποκτούν αυτήν την γνώση τού Θεού. Επομένως η γνώση τού Θεού δεν είναι μια κίνηση και ενέργεια της λογικής, αλλά μια κοινωνία όλης της ψυχής και αυτού ακόμη τού σώματος με τον Θεό. Γι' αυτό οι άγιοι, κατά τον *άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο*, αποκαλούν «*την θεωρίαν γνώσιν και την γνώσιν πάλιν θεωρίαν*», καθώς επίσης αποκαλούν «*την ακοήν όρασιν και την όρασιν ακοήν*» [17]. Έτσι η όραση τού Θεού είναι και ακοή και η ακοή τού Θεού είναι και όραση τού Θεού. Στην Μεταμόρφωση τού Χριστού πάνω στο όρος Θαβώρ και η ακοή τής φωνής τού Θεού «*ούτος εστίν ο Υιός μου ο αγαπητός*» ήταν θεωρία τού Θεού. Όραση (θεωρία) και ακοή τίθενται εναλλάξ στην Αγία Γραφή. «*Ούτω τοίνυν η θεία Γραφή και την θεωρίαν τού Θεού ακοήν και την ακοήν αντί θεωρίας συνήθως τίθησιν*» [18]. Και αυτή η ακοή και η θεωρία είναι γνώση. «*Ωστε ακοήν την εν τη θεωρία τής δόξης τού Πνεύματος εγγινομένην ομού διδασκαλίαν και γνώσιν λέγει*» [19]. Η Αποκάλυψη όμως τού Θεού δεν προσφέρεται σε όλους τους ανθρώπους, αλλά μόνον σε όσους είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι να δεχθούν αυτήν την έλλαμψη και γνώση τού Θεού. Αναλύοντας ο *άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος* την παραβολή τού Χριστού, σύμφωνα με την οποία εξεδιώχθη από τον γάμο ο μη έχων ένδυμα γάμου, γράφει ότι με αυτό έδειξε ο Κύριος «*ότι ουδείς εκεί μελανηφορών εισελεύσεται*» [20]. Το ότι εισήλθε και στην συνέχεια εξεβλήθη έξω δεν σημαίνει ότι έκανε λάθος ο αλάθητος, «*αλλ' ότι ούπω καιρός ην αποκαλύψαι τα τοιαύτα μυστήρια*» [21]. Μόνον οι άξιοι, οι καθαρθέντες, είναι δεκτικοί αυτής τής Αποκαλύψεως, γιατί, όπως υπογραμμίζει ο *άγιος Συμεών*, οι ελλάμψεις «*τοις αξίοις εκφαντικώτερόν τε και τρανότερον*» αποκαλύπτονται [22].

Ο λόγος και τα ρήματα που άκουσε ο Απόστολος Παύλος, κατά τον *άγιο Συμεών*, είναι «*αι μυστικάί και επ' αληθώς ανέκφραστοι δια τής ελλάμψεως τού αγίου Πνεύματος, θεωρίαί τε και υπερμεγαλοπρεπείς άγνωστοι γνώσεις, ειτ' ουν αθέατοι θεωρίαί τής υπερφώτου και υπεραγνώστου τού Υιού και Λόγου τού Θεού δόξης τε και θεότητος*» [23]. Έτσι λόγος και ρήματα είναι αυτή η ίδια η Αποκάλυψη, η οποία ταυτόχρονα είναι και άγνωστη γνώση και ανέκφραστοι, «*αθέατοι θεωρίαί τής υπερφώτου και υπεραγνώστου*» θεότητος τού Χριστού. Αυτός ο λόγος και τα ρήματα, που είναι η θεία Αποκάλυψη, είναι άφραστα. Ο *άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος*, είναι σαφής όταν τονίζει ότι «*το ρήμα τού Θεού και ο λόγος αυτού, δια τού στόματος αυτού*

εξερχόμενος (δηλαδή δια τού Αγίου Πνεύματος) άφραστος εστι παντελώς ανθρωπίνη γλώσση και ακοή σαρκίνη πάντη αχώρητος, ου μόνον δε, αλλά και εις την αίσθησιν αυτής μη δυνάμενος ελθείν, τής αισθήσεως δηλονότι μη ισχυούσης αισθανθήναι τα υπέρ αίσθησιν»

[24]. Έτσι ο λόγος και το ρήμα, είναι άφραστα. Με άλλα λόγια, οι Αποκαλύψεις τού Αγίου Πνεύματος δεν μπορούν στην τελειότητα να διατυπωθούν με «ρήματα» και «νοήματα». Γι' αυτό τονίζει ο άγιος ότι «ουδέ εν των βλεπομένων η ακουσμένων, καθώς ταύτα ορά και ακούει, οίον εστι και οία ειπείν ποτέ δύναται. Δια τούτο και γλώσση ταύτα λαλήσαι αδύνατον είναι προσέθηκεν»[25].

Υποσημειώσεις

1. ↑ Π.Ν.Τρεμπέλα, «Δογματική», σελίς 78
2. ↑ Πηδάλιον, σελίς 112-113
3. ↑ Νίκος Ματσούκας, «Ιστορία της Φιλοσοφίας», Εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006, σελίς 397-398
4. ↑ Ιωάννου Δαμασκηνού, «Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως» (απόδοση-σχόλιο Νίκος Ματσούκας), Κεφάλαιο Α, σχόλιο 2.
5. ↑ Ιωάννου Δαμασκηνού, «Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως» (απόδοση-σχόλιο Νίκος Ματσούκας), Κεφάλαιο Α, σχόλιο 2.
6. ↑ Ν. Ματσούκας, "Θεολογία, Κτιστιολογία, Εκκλησιολογία κατά τον Μέγα Αθανάσιο", σελ. 28
7. ↑ Νικόλαος Ματσούκας, Κόσμος-Κοινωνία-Άνθρωπος κατά τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, σελίδα 56
8. ↑ Ιωάννου Ρωμανίδου, «Δογματική και Συμβολική θεολογία», Τόμος Α', σελίς 125
9. ↑ Ιωάννου Δαμασκηνού, «Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως» (απόδοση-σχόλιο Νίκος Ματσούκας), Κεφάλαιο Α, σχόλιο 2.
10. ↑ Νικ. Ματσούκας, Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β', σελίδα 58
11. ↑ Νικ. Ματσούκας, Δογματική και Συμβολική θεολογία Β', 58
12. ↑ ο.π.
13. ↑ Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, Γ' ηθικός λόγος, σελ. 404
14. ↑ ενθ. αν. σελ. 404
15. ↑ ενθ. αν. σελ. 404
16. ↑ ενθ. αν. σελ. 406
17. ↑ ενθ. αν. σελ. 404
18. ↑ ενθ. αν. σελ. 406
19. ↑ ενθ. αν. σελ. 406
20. ↑ ενθ. αν. σελ. 414
21. ↑ ενθ. αν. σελ. 416
22. ↑ ενθ. αν. σελ. 400
23. ↑ ενθ. αν. σελ. 398-400
24. ↑ ενθ. αν. σελ. 396
25. ↑ ενθ. αν. σελ. 408

Βιβλιογραφία

- Παναγιώτη Ν. Τρεμπέλα, «Δογματική», Τόμος Α', Εκδόσεις ο Σωτήρ, Αθήνα, 1997
- Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, «Γ' ηθικός λόγος», (SC 122,

σελ. 390-440).

- Ιωάννου Ρωμανίδου, «Δογματική και Συμβολική θεολογία», Τόμος Α΄, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999
- Ιωάννου Δαμασκηνού, «Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως» (απόδοση-σχόλιο Νίκος Ματσούκας), Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2007.
- Νικοδήμου Αγιορείτου, «Πηδάλιον», Εκδόσεις Αστέρως, Αθήνα 1993.
- Νικόλαος Ματσούκας, «Δογματικής και Συμβολική θεολογία Β΄», Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

Ανακτήθηκε από το "http://el.orthodoxwiki.org/index.php?title=%CE%98%CE%B5%CE%AF%CE%B1_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%88%CE%B7&oldid=20187".

Κατηγορίες: Εισαγωγή στον Χριστιανισμό

| Ορθόδοξη ποιμαντική διδασκαλία | Ζωτικά Άρθρα

Κατηγορίες > OrthodoxWiki > Κατηγορίες > Ορθόδοξη ποιμαντική διδασκαλία

OrthodoxWiki > Κατηγορίες > OrthodoxWiki > Ζωτικά Άρθρα

OrthodoxWiki > Κατηγορίες > OrthodoxWiki > Σειρές Άρθρων > Εισαγωγή στον Χριστιανισμό

- Τελευταία τροποποίηση 10:25, 5 Ιανουαρίου 2012.
- 5.187 αιτήσεις
- [1 χρήστες online]
- Περιεχόμενο διαθέσιμο σύμφωνα με GFDL / CC by-sa.